

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana
Gp.mizs@gov.si

Številka: 511-1/2022/3

Ljubljana, 13.1.2022

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o udeležbi delegacije Republike Slovenije na 41. zasedanju generalne konference UNESCO, 9. – 24.11.2021 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne sprejela naslednji

SKLEP

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o udeležbi delegacije Republike Slovenije na 41. zasedanju generalne konference UNESCO, 9. – 24.11.2021.

Mag Janja Garvas Hočevar
v.d. GENERALNEGA SEKRETARJA

SKLEP PREJMEJO:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Ministrstvo za zunanje zadeve,
- Ministrstvo za kulturo,
- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Urad Vlade RS za komuniciranje,
- Veleposlaništvo RS v Parizu.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Prof. dr. Simona Kustec, Ministrica
- Prof. dr. Mitja Slavinec, državni sekretar
- Gašper Hrastelj, direktor, Urad za UNESCO

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:				
Gradiva ne bo obravnaval Državni zbor.				
5. Kratek povzetek gradiva:				
Gradivo vsebuje izhodišča ter sestavo delegacije Republike Slovenije na 41. zasedanju generalne konference UNESCO, 9. – 24.11.2021.				
6. Presoja posledic za:				
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE		
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE		
c)	administrativne posledice	DA/NE		
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE		
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE		
e)	socialno področje	DA/NE		
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE		
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1**

SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:				
<ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. 				
Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in				

prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Gradivo ni take narave, da bi bilo potrebno sodelovanje z združenji občin.

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: <ul style="list-style-type: none">- pristojnosti občin,- delovanje občin,- financiranje občin.	DA/NE
---	--------------

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: **DA/NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: **DA/NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: **DA/NE**

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
---	--------------

Gradivo ni take narave, da bi ga bilo treba predhodno objaviti na spletni strani.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
---	--------------

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE
---	--------------

Prof. dr. Simona Kustec
MINISTRICA

PRILOGA II

PREDLOG SKLEPA VLADE RS

Na podlagi prvega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne sprejela naslednji

SKLEP

2. Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o udeležbi delegacije Republike Slovenije na 41. zasedanju generalne konference UNESCO, 9. – 24.11.2021.

Mag Janja Garvas Hočevar
v.d. GENERALNEGA SEKRETARJA

SKLEP PREJMEJO:

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Ministrstvo za zunanje zadeve,
- Ministrstvo za kulturo,
- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Urad Vlade RS za komuniciranje,
- Veleposlaništvo RS v Parizu.

PRILOGA III

Poročilo o udeležbi delegacije Republike Slovenije na 41. zasedanju generalne konference UNESCO, ki je potekalo od 9. do 24. novembra 2021 v Parizu, Francija

OZADJE

[Generalna konferenca](#) je glavni organ odločanja Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo. 193 držav članic UNESCO se na njej sestajajo vsaki dve leti v Parizu in odločajo o proračunu in programu dela UNESCO. Nadzorni organ med zasedanji generalne konference je [Izvršilni odbor](#), ki ga sestavlja 58 držav članic. Izvršilni odbor generalni konferenci med drugim predlaga generalnega direktorja, ki je izvoljen za dobo štirih let. 41. zasedanje generalne konference je potekalo v času od 9. do 24. novembra 2021 na sedežu UNESCO v Parizu.

POVZETEK

Delegacijo Slovenije na generalni konferenci je vodila ministrica za izobraževanje, znanost in šport prof. dr. Simona Kustec, ki se je udeležila uvodnega dela in v okviru splošne plenarne razprave nastopila z govorom. Poleg tega je bila imenovana v Usmerjevalni odbor na visoki ravni za SDG 4 - Izobraževanje 2030, ki se je sestal ob robu konference in kjer je imela uspešen nastop. Gre za visoki segment Globalnega zasedanja o izobraževanju 2021 (HLSC GEM). UNESCO je glavna mednarodna organizacija, ki je zadolžena za napredek pri doseganju SDG 4.

POUDARKI

193 držav članic je v tem času razpravljalo o delu svetovne organizacije. Med drugim je generalna konferenca sprejela dva izjemno pomembna mednarodnopravna dokumenta, in sicer UNESCO priporočilo o etiki umetne inteligence ter UNESCO priporočilo o odprti znanosti. Med generalno konferenco je potekalo svetovno srečanje na področju izobraževanja, na katerem so udeleženci pozvali k večjim naložbam v izobraževanje. Poleg tega sta bili v Parizu predstavljeni svetovni poročili o prihodnosti izobraževanja ter o svobodi izražanja in razvoju medijev. Generalno direktorico UNESCO, gospo Audrey Azoulay, je generalna konferenca izvolila za nov mandat na tem položaju za nadaljnja štiri leta. Na zasedanju so potekale volitve za izvršilni odbor UNESCO ter vse preostale pomožne organe organizacije. Slovenija je glasovala po navodilu MZZ, sama pa ni kandidirala v nobenega izmed organov. Nenazadnje je generalna konferenca potrdila program in proračun za obdobje 2022 – 2025 ter srednjeročno strategijo delovanja UNESCO za obdobje 2022 – 2029. Ob robu zasedanja generalne konference UNESCO je potekalo osredno in svečano obeleževanje 75. obletnice UNESCO, ki ga se je udeležilo več kot 20 predsednikov držav – med njimi tudi predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

IZVOLITEV GENERALNE DIREKTORICE UNESCO

Dosedanja generalna direktorica UNESCO Audrey Azoulay je bila znova izvoljena na čelo te organizacije Združenih narodov, pristojne za izobraževanje, znanost in kulturo. Nekdanja francoska ministrica za kulturo je šele druga ženska na čelu UNESCO.

Audrey Azoulay je svoj prvi mandat generalne direktorice UNESCO nastopila leta 2017, ko je na tem mestu zamenjala Irino Bokovo iz Bolgarije, ki je bila prav tako izvoljena za dva mandata.

Ponovna izvolitev Audrey Azoulay je potekala v duhu soglasja z veliko podporo držav članic UNESCO, saj je prejela 155 glasov od skupno 169 oddanih glasovnic, piše na uradni spletni strani organizacije.

UNESCO je pod njenim vodstvom v zadnjih štirih letih opravil pomemben proces posodobitve, da bi izboljšal učinkovitost svojih ukrepov. Lotili so se zlasti obnove starega dela Mosula v Iraku, ki so jo zagnali leta 2018 in trenutno še poteka. UNESCO pa je od tragične eksplozije v pristanišču v Bejrutu avgusta 2020 obnovil skoraj 90 šol v libanonski prestolnici, kjer izvaja tudi dejavnosti na področju dediščine in kulture.

Med pandemijo, ko je bila stotinam milijonov otrok in mladostnikov odvzeta pravica do učenja, je UNESCO znova izkazal sposobnost, da se vključi. Pod njegovim okriljem je bila ustanovljena Svetovna izobraževalna koalicija, ki je omogočila zagotavljanje kontinuitete izobraževanja v 112 državah.

Ta nov zagon je privedel do konsolidacije Unescovega proračuna. Financiranje, ki temelji na nacionalnih in prostovoljnih prispevkih, je za obdobje med letoma 2020 in 2021 znašalo 1,2 milijarde evrov. Prostovoljni prispevki pa so se v obdobju med letoma 2017 in 2021 v primerjavi s preteklimi štirimi leti povečali za kar 50 odstotkov.

SLAVNOSTNA OBELEŽITEV 75. OBLETNICE UNESCO

V okviru zasedanja generalne konference je 12. novembra potekala slovesnost ob praznovanju 75 obletnice UNESCO, katere se je udeležilo 27 predsednikov držav ali vlad držav članic, kar je rekordno število za UNESCO. Slovesnosti se je udeležil tudi predsednik Republike Slovenije Borut Pahor z delegacijo, pred tem pa se je na razgovoru sestal z generalno direktorico UNESCO Audrey Azoulay.

UNESCO PRIPOROČILO O ETIKI UMETNE INTELIGENCE

S [priporočilom o etiki umetne inteligence](#) je 193 držav članic UNESCO 23. novembra 2021 sprejelo prvo mednarodno pravno priporočilo na tem pomembnem prihodnjem področju. Besedilo opredeljuje jasne etične smernice in jih prevaja v konkretne naloge političnega oblikovanja. Priporočilo UNESCO tako zagotavlja mednarodno pravno podlago za uporabo umetne inteligence, ki ne le spoštuje človekove pravice in temeljne svoboščine, temveč jih tudi brani in spodbuja.

Priporočilo je UNESCO pripravil v dvoletnem, intenzivnem in včasih kontroverznem medvladnem pogajalskem procesu. Poleg samih držav članic so bili vključeni številni drugi akterji, tudi v obliki strokovnih deležnikov in regionalnih posvetovanj. Rezultat je globalni referenčni okvir za etično uporabo umetne inteligence, ki je prav tako vodilo delovanja za demokratične industrializirane države kot za avtoritarne ali doslej manj razvite države. Ta globalni obseg priporočila za etiko umetne inteligence predstavlja ključno razliko od primerljivih obstoječih pobud, na primer OECD, EU ali Sveta Evrope.

Priporočilo UNESCO imenuje vrednote in etična načela, kot so zasebnost, preglednost, razložnost in nediskriminacija, ki jih je treba spoštovati pri razvoju in uporabi umetne inteligence, tako da digitalna preobrazba spodbuja človekove pravice in prispeva k ciljem trajnostnega razvoja po vsem svetu. Na podlagi teh vrednot in načel so v drugem delu priporočila opredeljene konkretne politične oblikovalske naloge in ukrepi. Te naloge se nanašajo na enajst različnih področij politike, vključno z okoljem, izobraževanjem in znanostjo, komuniciranjem, zdravjem in kulturo. Poleg osredotočanja na posamezna področja politike, priporočilo obravnava tudi krovna vprašanja etične presoje vplivov in ureditve. Priporočilo tudi navaja, da je treba človekove pravice in temeljne svoboščine ne le spoštovati in varovati s sistemi umetne inteligence, temveč tudi posebej spodbujati. Z imenovanjem previdnostnega načela je jasno opredeljen etični okvir za sisteme umetne inteligence: Če obstaja upravičena možnost negativnih posledic zaradi uporabe določenih sistemov ali tehnologij umetne inteligence, z njihovo uporabo ali razvojem ne bi smeli nadaljevati. Natančneje, sistemi umetne inteligence morajo biti sorazmerni in ne smejo povzročati škode, ne smejo se uporabljati za socialno točkovanje in v namene množičnega nadzora.

Tudi na ravni posameznih področij politike priporočilo za etiko umetne inteligence presega obstoječe pobude in ugotavlja novo potrebo po ukrepanju. Na področju družbene raznolikosti niso potrebni le ukrepi proti diskriminaciji s strani sistemov umetne inteligence, na primer na podlagi spola ali spolne usmerjenosti, temveč morajo države članice spodbujati raznolikost in enakopravnost v sami tehnološki industriji. Priporočilo obravnava tudi vprašanje varstva okolja in umetne inteligence. Zlasti naj se upošteva trajnostna in z viri varčna uporaba sistemov umetne inteligence.

UNESCO priporočilo o etiki umetne inteligence s svojim jasnim in v izvajanje usmerjenim besedilom ponuja načrt za odgovoren razvoj nacionalnih ukrepov za umetno inteligenco. Glavni izziv za države članice bo zdaj uporaba teh predlogov in vzpostavitev procesov, ki vodijo k izvajanju ustreznih

ukrepov. Sekretariat UNESCO in nacionalne komisije za UNESCO bodo pri izvajanju priporočila aktivno sodelovali.

UNESCO PRIPOROČILO O ODPRTI ZNANOSTI

Odperta znanost je krovni izraz za prizadevanja, da bi bili vsi vidiki znanosti in znanja javno dostopni vsem. Pandemija Covid-19 kaže na potrebo po izmenjavi znanstvenih informacij za nadzor trenutne pandemije in preprečevanje prihodnjih. Kljub temu, da so znanstveniki v mnogih državah sprejeli izziv, še vedno manjka usklajeno razumevanje pomena, priložnosti in izzivov odprte znanosti.

Priporočilo opredeljuje skupne vrednote in načela za odprto znanost ter konkretne ukrepe za odprt dostop in odprte podatke, s predlogi za približevanje državljanov znanosti in zavezami za olajšanje proizvodnje in širjenja znanstvenega znanja po vsem svetu. Priporočilo je bilo razvito na podlagi regionalno uravnoteženega, vključujočega in transparentnega posvetovalnega postopka.

[Priporočilo UNESCO o odprti znanosti](#) dopolnjuje Priporočilo o znanosti in znanstvenih raziskavah iz leta 2017. Prav tako temelji na Unescovi strategiji o odprtem dostopu do znanstvenih informacij in raziskav ter na UNESCO priporočilu o prosto dostopnih izobraževalnih virih.

Priporočilo ponuja celovit okvir za podporo vključevanju odprte znanosti in z njo povezanih področij, vključno z odprtim dostopom, odprtimi podatki in odprtim izobraževanjem. To naredi tako, da identificira skupne definicije, skupne vrednote in konkretne ukrepe, ki jih je treba zasledovati, ter hkrati prepoznati disciplinske in regionalne razlike ter različne perspektive v nacionalnih razpravah o odprti znanosti.

Področja ukrepov, opredeljenih v dokumentu, obravnavajo več trenutnih izzivov, s katerimi se srečujejo univerze pri izvajanju praks odprte znanosti kot standardnega načina za proizvodnjo in izmenjavo znanstvenega znanja. Ti vključujejo pomen vzpostavitve nacionalnih okvirov politike, ki podpirajo omogočanje odprte znanosti, potrebo po razvoju več spretnosti in usposabljanja, povezanih s podatki, ter zahtevo po novem sistemu spodbud in nagrajevanja pri ocenjevanju raziskovalne kariere.

Pri seznanjanju nacionalnih vlad z izzivi in potrebami, povezanimi z odprto znanostjo, bo priporočilo ključno pri usmerjanju, da vlade sprejmejo več ukrepov za podporo izvajanju odprte znanosti.

SVETOVNO SREČANJE NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA + SVOBODA IZRAŽANJA

Svetovno srečanje na področju izobraževanja je letos potekalo v okviru generalne konference. Njegov cilj je zagotoviti, da se dosežejo izobraževalni cilji Združenih narodov in da imajo vsi dostop do vključujočega, pravičnega in visokokakovostnega izobraževanja do leta 2030. V ozadju pandemije Covid-19 in ovir v izobraževanju po vsem svetu je bila sprejeta [»Pariška deklaracija«](#), ki poziva k večjim naložbam v izobraževanje. Hkrati je srečanje dalo zeleno luč za nov mehanizem usklajevanja, s katerim naj bi v prihodnje bolje usklajevali mednarodno sodelovanje v izobraževanju in financiranje izobraževanja.

Na posebnem svečanem dogodku na visokem ministrskem nivoju je UNESCO predstavil [poročilo o prihodnosti izobraževanja](#).

Na generalni konferenci je UNESCO predstavil skrajšano različico svojega svetovnega [poročila o svobodi izražanja in razvoju medijev](#). V njem opozarja na vse večje omejitve svobode tiska. Medtem ko ima vse več ljudi dostop do informacij, je zaskrbljujoča vse večja razširjenost dezinformacij in sovražnega govora. Poročilo izpostavlja, da so novinarji v velikem številu držav izpostavljeni verbalnim napadom in fizičnemu nasilju.

PODROBNO POROČILO

I. Medsektorske zadeve

Program in proračun za 2022 – 2025 (41 C/5)

41 C/5 vsebuje podrobno razčlenitev dodeljenih sredstev za obdobje 2022–2023, prvo dvoletje štiriletnega proračuna 2022–2025. Integrirani proračunski okvir za obdobje 2022–2023 znaša 1.447.757.820 USD, od tega: (a) sredstva rednega proračuna znašajo 534.647.000 USD; in (b) izvenproračunska sredstva v višini 913.110.820 USD. Proračun je razdeljen med sektorje na naslednji način: 526,2 milijona USD za izobraževalni sektor (ED), 244,9 milijona USD za kulturni sektor (CLT), 167,8 milijona USD za sektor naravoslovja (SC), 31,8 milijona USD za Medvladno oceanografsko komisijo (IOC), 59,1 milijona USD za sektor družbenih in humanističnih ved (SHS), 61,2 milijona USD za sektor komunikacij in informacij (CI).

Operativna strategija za prioriteto Afrika 2022–2029 (41 C/56)

Operativna strategija za prioriteto Afrika (2022–2029) je bila proučena v vsaki sektorski komisiji. Komisije so analizirale priložnosti vodilnih projektov, katerih pripravo in vsebino so prvič vodile afriške države članice (zlasti Kenija in Namibija pod vodstvom Etiopije). Kljub temu so države Latinsko Ameriške regije in Karibov večkrat poudarile velik pomen, ki ga ima strategija tudi zanje, zlasti glede na njihovo močno povezanost z afriško celino in kulturo prek afriškega prebivalstva, ki je bilo integrirano v njihove države.

Vprašanja upravljanja

V zvezi s točkama dnevnega reda GK, ki sta se nanašali na dopolnitve Ustanovnega akta UNESCO je generalna konferenca prvo, ki se je nanašala na spremembo postopka za izvolitev generalnega direktorja UNESCO, že na začetku zasedanja umaknila z dnevnega reda. Pred tem je Katar, ki je bil predlagatelj, umaknil amandma. Glede omejitve števila mandatov posameznih članic v Izvršilnem odboru je bila sprejeta odločitev, da se točka prestavi, predsednik generalne konference pa bo na to temo vodil posvetovanja z državami članicami. Skupino držav, ki podpira te spremembe vodi Danska, v njej sodeluje tudi Slovenija. Nad temi dopolnitvami velike države niso preveč navdušene.

II. Kultura (CLT Commission)

Osnutek resolucije o možnostih UNESCO konvencij na področju kultur je sprožil vsebinsko najbolj angažirano razpravo. Namen dokumenta, ki ga je pripravil sekretariat UNESCO, je zagotoviti predlogo za poslovnik, ki bi se uporabljal za vse kulturne konvencije.

Nekatere države članice so izrazile zadržanost glede tega, kar je bilo zaznano kot premalo razvita pobuda, ki ne upošteva posebnosti vsake konvencije. Države članice so tudi ugotovile, da jim primanjkuje časa, da bi resnično preučili in razumeli predlog sekretariata.

III. Znanost (SHS and SC Commission)

Priporočilo o etiki umetne inteligence

Ta postavka je pritegnila veliko zanimanja in izpolnila svoj cilj, da postane prvi globalni instrument za določanje standardov na področju etike umetne inteligence (glej zgoraj). Poleg tega je bil označen kot najsodobnejši dokument, osredotočen na človekove pravice, izdelan po več kot 100 urah vključujočih pogajanj v zadnjih dveh letih. Priporočilo je bilo obravnavano na Komisiji za družbene in humanistične vede (SHS) skupaj z osnutkom sklepa za njegovo sprejetje.

Samo besedilo priporočila je rezultat kompromisa, ki je bil dosežen z veliko truda in časa, zato so države EU in somišljeniki pričakovali, da bo besedilo in njegova resolucija sprejeta brez bistvenih sprememb. Kitajska in Ruska Federacija, ki ju je podprlo majhno število držav, sta odločno vztrajali pri odprtju besedila osnutka resolucije. Soočili so se z močno opozicijo, ki je združevala veliko število držav iz vseh regionalnih skupin, ki so poudarjali, da bo vsaka sprememba, četudi zgolj resolucije, vplivala na občutljivo ravnovesje, doseženo med prejšnjimi medvladnimi pogajanjmi. Udeleženci so po večurni razpravi vendarle sprejeli resolucijo soglasno.

Priporočilo o odprti znanosti

Razprave o priporočilu o odprti znanosti (glej zgoraj) so se izkazale za zelo plodne in so po zagotovile dober vpogled v izzive in priložnosti, ki jih prinaša obet odprte znanosti. Države članice so soglasno podprle predstavljeno priporočilo, pri čemer so mnogi izpostavili vključujoč proces, ki je pripeljal do kompromisnega besedila kot edinstven uspeh.

IV. Komunikacije in informacije (CI Commission)

Komisija za komunikacijo in informiranje je pozvala države članice, naj preučijo naslednje točke: Revizija statuta Mednarodnega programa za razvoj komunikacij (IPDC); Poročilo generalne direktorice o izvajanju zaključkov Svetovnega vrha o informacijski družbi (WSIS); Izjava »Windhoek+ 30« o svetovnem dnevu svobode tiska 2021. Na splošno zelo učinkovite razprave, vse točke so bile sprejete z veliko podporo in soglasno.

V. 12. UNESCO Mladinski forum

UNESCO je ob robu generalne konference gostil 12. – virtualno – izdajo UNESCO mladinskega foruma. Mladinskega foruma se je udeležil tudi mlad predstavnik Slovenije. Opozarjamo, da je format Mladinskega foruma nerešen ostanek dolgoletnih razprav, pri čemer je izbira udeležencev glavno sporno vprašanje. Kompromis, ki ga je doseglo 212. zasedanje izvršilnega odbora UNESCO po neformalnih posvetovanjih, ki jih vodi BRA, predvideva vlogo tako nacionalnih komisij za UNESCO kot sekretariata UNESCO.

Mladinski forum je oblikoval praktična priporočila mladih za podporo UNESCO pri soočanju s prihajajočimi izzivi v obdobju po pandemiji Covid in se je osredotočil predvsem na področja izobraževanja, vključevanja mladih, zaposlovanja mladih, spodbujanja trajnostnih in pravičnih družb, zaščito kulturne in naravne dediščine, digitalne pismenosti itd.

23. ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE KONVENCIJE O SVETOVNI DEDIŠČINI, 24. – 26. novembra 2021

V okviru 41. generalne konference je potekalo 23. zasedanje generalne skupščine držav pogodbenic Konvencije o varovanju svetovne kulturne in naravne dediščine iz 1972. Generalna skupščina se je seznanila z aktivnostmi Odbora za svetovno dediščino in opravila volitve v to prestižno 21-člansko medvladno telo. Novo izvoljene članice Odbora za svetovno dediščino za štiriletni mandat so postale: Argentina, Belgija, Bolgarija, Grčija, Indija, Italija, Japonska, Katar, Mehika, Ruanda, Sveti Vincencij in Grenadine in Zambija.

Generalna skupščina je še določila višino prispevka v Sklad za svetovno dediščino in opravila živahno razpravo glede obveznosti prispevkov po konvenciji. Seznanila se je z implementacijo strateškega akcijskega načrta 2012-2022 in k praznovanju 50. letnice konvencije v letu 2022 povabila tudi države.

Med pomembnimi vsebinskimi vprašanji sta bili sprejem deklaracije načel za spodbujanje mednarodne solidarnosti in sodelovanja za varstvo svetovne dediščine, ki ga je pripravila odprta delovna skupina držav z aktivno slovensko udeležbo, in odločitev o podpori strateškega dokumenta o podnebni spremembi na svetovno dediščino, ki bo svojo končno obliko dobil po reviziji v okviru strokovnega panela in odprte delovne skupine držav pogodbenic konvencije.

SESTAVA DELEGACIJE REPUBLIKE SLOVENIJE

- prof. dr. Simona Kustec, ministrica za izobraževanje, znanost in šport, vodja delegacije, 10.-12.11.2021,
- prof. dr. Irena Mlinarič Raščan, predsednica Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, članica delegacije, 10.-12.11.2021,
- Metka Ipavic, veleposlanica Republike Slovenije v Parizu, stalna predstavnikinja Republike Slovenije pri UNESCO, delegatka, namestnica vodje delegacije, 9. – 24.11.2021,

- Meta Bole, pooblaščenica ministrice, Veleposlaništvo Republike Slovenije v Parizu, članica delegacije, 9. – 24.11.2021,
- Gašper Hrastelj, generalni sekretar Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, Urad za UNESCO, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, član in sekretar delegacije RS, 10. – 24.11.2021.
- Dragica Bac, vodja kabineta ministrice, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, članica delegacije, 10. – 12.11.2021,
- Špela Spanžel, Ministrstvo za kulturo, članica delegacije (virtualno), 17. – 19.11.2021 in 24. - 26.11.2021.